

חלקי בקהילתי

יהי חלקי עמהם

הרה"ג ברוך צבי גרינבוים שליט"א | ראש ישיבת דרך ה' - חלקי בקהילתי

תהיה קדוש - תהיה איש טוב

בפרשת השבוע מצווה אותנו התורה: "ואנשי קודש תהיו לי". פעמים רבות אנחנו משתמשים במושגים מופשטים, אך איננו יודעים לפרש אותם בשפה עכשווית המובנת לנו. כזה הוא למשל ערך ה'קדושה'. מהי בדיוק קדושה? האם אפשר להגדיר אותה? להרגיש אותה? מי זוכה לה? ואיך אפשר להשיג אותה?

כשאנו משתמשים בביטויים כמו 'שבת קודש', 'ספרי קודש', המוקומות הקדושים' למה בעצם אנחנו מתכוונים? מהי הקדושה הזו שאליה אנחנו מתכוונים, ונוכחת בזמנים האלו, במקומים האלו?

בעברית פשוטה ניתן להגדיר כך: קדושה אינה רק דרך שלילה, כמו פרישות וסגפנות, והימנעות מעיסוק בדברים מיותרים. לקדושה יש גם צד חיובי של השפעה והארה אלוקית המורגשת בתוך הלב, וגורמת לתחושה של חיבור לה'. ברגע של קדושה מרגישים חיבור לה' הטוב, והיא באה לידי ביטוי - נשים לב - ברצון להיות טוב יותר. ומהו טוב? לא לשמור את הטוב לעצמך, אלא להיטיב עם הזולת ולעשות לו טוב - בדיוק כמו ה' הטוב והמיטיב. יהודי טוב, מרגיש הכי טוב, כשהוא עושה טוב למישהו אחר. כך הוא מרגיש טוב עם עצמו, וזהו החיבור הכי עמוק עם אלוקים הטוב. קדושה איננה אפוא תחושה ערטילאית, נטולת ביטוי מעשי. אלא השפעה אלוקית שגורמת לאדם לרצות להיות טוב- וממילא להיטיב. כך נראה חיבור אמיתי אל ה'.

גם כשאנו אומרים "קדוש ה'" - איננו מתכוונים לומר שה' הוא רק פרוש ומובדל, אלא בעיקר אנו מציינים את העובדה שה' קדוש והתייחדות הקדושה שלו באה לידי ביטוי כשהוא משפיע טוב על כל עולמו.

זהו פירושו של הציווי האלוהי "ואנשי קודש תהיו לי" - תהיו אנשים קדושים כמוני - ותיטיבו לאחרים. נמצאנו

למדים, שכאשר אנחנו מבקשים את הקדושה בשבת קודש, או במקומות הקדושים, או במפגש עם צדיקים - מתי נדע האם נפגשנו עם הקדושה והיא השאירה עלינו חותם? אם נרגיש בתוך הלב את ההשפעה שלה, שגרמה לנו להיות אנשים טובים יותר שמשפיעים יותר טוב בעולם.

להיות איש טוב צילום אילוסטרציה: ברוך יערי נשמת ירושלים

דרך ה' - צדקה ומשפט

מצוות המשפטים שבין אדם לחברו, מופיעה ראשונה אחרי מתן תורה. הראשונה בתורת המשפטים היא פרשת העבדים וההתנהגות הראויה איתם. למה? כדי ללמד אותנו שעיקר תפקידו של היהודי להיות מושלם במידות טובות, ולהיות רגיש לשני, עד כדי כך שגם עם עבדים - הנחותים שבאדם, אנו חייבים להתנהג כראוי.

עיקרון יסודי מבדיל בין חוקי המשפט היהודי לבין משפטי הגויים. המשפט העולמי נועד רק לאכוף את הסדר התקין כדי שהעולם יתנהל כראוי ללא גניבות, רציחות ושאר חוללים. חוקי התורה לעומתם, בנויים על ערכים של צדקה ולפנים משורת הדין. כך ציווה אברהם את בניו "שמרו דרך ה' לעשות צדקה" - מלבד המשפט. כל

משפטי התורה מחנכים אותנו - לא רק להיות צודקים יותר, אלא להיות אנשים טובים יותר!

יהודי הוא בן של מלך, ואפילו אם הוא עבד שגנב ונתפס, יש להתייחס אליו בכבוד ובצדקה. אם יש לאדון רק כרית אחת, עליו לתת אותה לעבד. כי משפטי התורה באים לחנך את האדם לא רק להיות צודק יותר, אלא בעיקר להיות איש טוב יותר!

רגישות יהודית

"אם כסף תלווה את עמי, את העני עמך". כמה רגישות דרושה ממי שיש לו אפשרות להלוות כסף לאחרים, שקיבל משכון לביטחון, שמייכה למשל כלפי הלווה. את הרגישות הזו ביקשה התורה כשחייבה את המלווה להחזיר לעני - את השמייכה שלו ללילה. כי אם לא תחזור לו - "במה ישכב, והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני". נתבונן, הרי השמייכה נלקחה כמשכון מהלווה תמורת ההלוואה, בצדק, ולמרות זאת, אם לא יחזיר המלווה את השמייכה, והלווה יצעק לה' בלילה שקר לו, ישמעו אותו שם למעלה, וייקחו מהמלווה את האפשרויות שניתנו לו משמים - לתת לאחרים ולהיות מהגונות. יעבירו אותן לעני - שנמצא בצד של המקבלים! לכן, כדי להתנהג ברגישות יהודית, ולהחזיר את השמייכה בלילה ללווה, כך ימצא המלווה חן בעיני ה', כדי שיקבל הלאה את האפשרויות לתת לאחרים.

אם נרצה למדוד את עצמנו עד כמה אנחנו אנשים טובים, כראי שנשאל פעם בסביבתנו הקרובה את השאלה הזו. לחילופין נוכל לבדוק באופן עצמאי - מתי היטבנו למישהו מסביבנו. אם נמצא בחיינו הטבות כאלו - נדע שיש בנו קדושה.

סקי של שבת

מדור הלכתי

עמוד 2

שבת גיבוש

חלקי בעבודתי

עמוד 3

שואה שלנו

טור אורח

עמוד 4

הלובסטר שלי

עושה שכל

עמוד 4

נשות חלקי

בתוך קהל ועדה

עמוד 5

סברה של סייבר

כוכבי שחר

עמוד 8

להצטרפות:

050-4202339

נותן שלג כצמר

על פי התחזית בעת כתיבת טור זה, נראה כי הרי ישראל יתכסו שלג בשבת הקרובה
נעסוק השבוע במספר הלכות הנוגעות למזג אוויר ייחודי זה

אותיות, וכך גם כאן, התכוון השכן ליצור צורה של טביעות נעליים בשלג. הסיבה לכך שאין איסור לאדם ללכת לפי תומו בשלג או על גבי עפר, הגם שבפסיעותיו נוצרים צורות נעליו או סוליותיו, הוא משום שמדובר בתוצאה שהוא כלל לא מתכוון אליה בשבת, אולם כאן שעושה ככוונה ליצירת הצורה, הדבר נחשב ככתיבה בשלג.

שאלה: בשנת תשע"ד היה בארץ אירוע שלג גדול שכמותו לא היה עשרות שנים. סופה זו סיפקה שאלות הלכתיות רבות, כולל שאלות רבות בהלכות שבת (השלג הכבד ירד גם ביום שישי ובליל שבת). באחד היישובים שבאזור ירושלים הייתה ביום שישי הפסקת חשמל משמעותית, ומכיוון שכל אספקת המים לאותו יישוב, התבססה על משאבות חשמליות, לא זרמו מים בבריזים. נשאלה השאלה בנוגע לנטילת ידיים לסעודה, האם יש אפשרות להשתמש בשלג הרב שירד לצורך נטילת ידיים?

תשובה: אם יש אפשרות להמיס את השלג וליטול ידיים במים שנוצרו, עדיף לעשות כן ולצאת ידי חובת נטילת ידיים לכל הדעות. אם אין אפשרות להמיס את השלג, אפשר לתחוב את הידיים בתוך השלג בצורה כזאת שכל היד מכוסה בשלג בבת אחת, ובאופן שהשלג בתוכו מכניסים את הידיים הוא חלק מגוש גדול של שלג שמכיל נפח של כ-340 ליטר, ולסמוך על הפוסקים שדבר זה מועיל כדיעבד לנטילת ידיים.

שאחרי מזג אוויר כזה ישנם בודקי עירובין שיוצאים לסיוור השגרת' של בדיקת העירוב מקודם יותר משום השכיחות שזדקקו לתיקונים), כאשר ישנה סערה כזו ביום שישי אחרי הצהרים או בליל שבת, צריכים לברר שהעירוב אכן לא נפגע, ושמותר לטלטל בשבת זו על סמך העירוב.

שאלה: באחת השכונות היהודיות בחו"ל התרבו אירועי גניבה בלילות שבת המושלגים. התברר שהגנבים היו מסתכלים בליל שבת על משטח השלג שלפני הבתים, וכאשר ראו שהשביל מכוסה בשלג נקי' בלי טביעות רגלים, הם ידעו שהידיים נסעו לשבת, ואף אחד שם לא חזר מבית הכנסת בליל שבת. באחת השבתות ראה אחד התושבים שהשלג מחוץ לבית שכנו (שנסע לשבת) נקי מפסיעות, ובשביל שלא יפרצו אליו, הוא צעד על שביל הגישה לבית כדי להטביע את פסיעותיו בשלג. האם פעולה כזו מותרת בשבת?

תשובה: אחד מפוסקי הדור שנשאל שאלה זו פסק שהדבר אסור משום מלאכת 'כותב' שכוללת עשיית צורות ולא רק כתיבת

שאלה: האם מותר לשחק בשבת בשלג בשעשועים הרגילים, כגון בניית בובת שלג, מלחמת שלג שכוללת 'יוצור' כדורי שלג, או סתם להרים שלג ולזרוק? האם יש הבדל בין שלג שירד לפני שבת לבין שלג שירד במהלך השבת?

תשובה: עשיית בובת שלג או כדורי שלג אסורה בשבת. לגבי משחק בשלג, כגון זריקת שלג בלי עשיית צורות אפשר להקל לילדים מתחת לגיל מצוות.

בשאלה זו של משחקים בשלג יש לדון משום שני איסורי שבת: משום מוקצה בטלטול השלג, ומשום בונה בעשיית צורות מהשלג. בנוגע לטלטול השלג נחלקו פוסקי זמננו אם הוא נחשב כמוקצה. יש הסוברים שכמו מי גשמים שאינם מוקצים, משום שהם מוכנים לשימוש האדם - כך גם השלג נחשב כמים, ואינו מוקצה. בדיון זה אין הבדל בין שלג שירד בשבת לבין שלג שירד מערב שבת. מאידך יש הסוברים שמכיוון וכיום אין דרך כלל להשתמש בשלג לצרכי שתייה (בשונה מבעבר, שהייתה רגילות להשתמש בשלג מופשר לשתיה ובישול) נחשב הוא כאבנים שהם מוקצה, משום שאינם מיועדות לשימוש רגיל בשבת. אך אפשר להקל לילדים מתחת לגיל מצוות, בטלטול שלג.

גם אלו הסוברים ששלג איננו מוקצה, מכל מקום בעשיית צורות מהשלג, כגון בובות שלג או כדורי שלג יש איסור משום שדומה הדבר לבונה.

בנוגע לטלטול השלג עלולה להיות שאלה נוספת של טלטול בלי עירוב, משום שבזמן מזג אוויר סוער ומושלג שכיח הדבר שישנם חוטים מהעירוב שנקרעים, (ובערב שבת

מעניין לדעת

סקי בשבת?

אחד ממחברי הספרים שלח לגר"ח קנייבסקי צדוק"ל מכתב בו הוא שואל אם מותר לעשות סקי בשבת, ונענה בתשובה: 'איני יודע מה זה'. כאשר אותו ת"ח הזדמן לבני ברק, הוא עלה לביתו של ר' חיים, והראה לו תמונות של גלישת סקי. לאחר התבוננות, חידש הרב לאסור זאת משום שיש לגזור כעין הגזירה שגזרו שלא לשוט במים בשבת, שמא יתקן כלי.

בנוסף לטעם מחודש זה יש לאסור גלישת סקי בשבת, משום שדבר זה נחשב 'עובדין דחול', ודאי שאסור לגלוש באתר גדול משום שאי אפשר להקיף אתר כזה בעירוב, ואין אפשרות לטלטל את המקלות.

הרב שלמה ליפשיץ

רב הקהילות החרדיות הר יונה ג' ויסודות בני ברק

מה ידידות מנוחתך

קראתי את הדברים בטור הקודם על הצורך להתעלות ולהתרומם בשבת קודש. השואל פנה אל הרב ואמר שהוא לא מעוניין להיות "פרוש" והרב הציע לו משהו שנראה יותר מתאים דווקא לאיש "פרוש" שמתנהג בגינוני קדושה. אני מרגיש שזה גם מסוכן. אם כל אחד יתחיל לעשות כל העולה על רוחו, הוא עלול לעשות דברים משונים ולהתנתק ממשפחתו.

תשובה:

שלום וברכה

תודה לך על הדברים. אכן יש צורך להבחיר את הדברים, אם כי, אני חושב שאם תקרא את הדברים שוב, תבין שלזה התכוונתי מלכתחילה. כמובן שאינני מציע להתחיל לנהל שולחן שבת כמו שמתנהל טיש של אדמו"ר. להיפך, אני פונה אל אנשים שמעוניינים ששולחן השבת שלהם כמו גם השבת בכללותה, ימשיכו להיות משפחתיים ומהנים, אך מאידך רוצים לקדש את השבת ולרומם מעט את השהייה המשפחתית המשותפת. אני מדבר על תוספת קלה, מעט מעל ההרגל הרגיל של כל אדם. נכון שאם אדם עושה משהו שלא מתאים לו בכלל, כמו לקפוץ בשלבי הסולם גבוה מידי, גם אם הוא יזכה לרגשי קודש מיוחדים שבת אחת, זה לא ימשך. צריך להיזהר מקפיצות לגובה... בדרך כזו מפסידים גם את החוויה המשפחתית המאוחדת, וגם עלולים להגיע לניכור והתבדלות מבני המשפחה. לא זו הדרך. אני מדבר על אדם שרוצה להתרומם לפי דרגתו, מעט מעבר למה שהוא התרגל, ברצון שמותאם לדרגתו וסגנונו, שינוי קל בקידוש, בשירי השבת, וכי"ב שינויים קלים, כאשר שאר הסעודה נמשכת כמצוותה - בעונג שבת. רק שהאדם אינו עושה זאת, כי הוא מתייבש לשנות.

כשאדם מתחזק, עליו להיות קשוב לא רק לעצמו אלא גם לסביבתו

הסוד טמון בשינויים קטנים. אנשים חושבים שצריך לעשות מהפכות בכדי להשתנות. וזה ממש לא נכון, מהפכות בדרך כלל גורמות לשבר והרס, ובעיקר לא נשמרות לאורך זמן, כי הן תולדות של התעוררות רגעית וחולפת. לעומת זאת שינוי קטן לטובה יכול להימשך ולהישמר בעקביות, ולפעמים שינוי קטן יכול להשליך על השבת כולה.

ההערה שלך בכל מקרה נכונה גם בהקשר המשפחתי. כשאדם מתחזק, עליו להיות קשוב לא רק לעצמו אלא גם לסביבתו, לפחות בדברים הנוגעים לאחרים. למשל, בסעודת שבת, כדאי שיהיה קשוב גם לבני משפחתו, ויחשוב אם התוספת שיעשה תרומם רק את עצמו ותגרום לבני משפחתו להתרחק, או שמא היא מתאימה לכולם. אם אדם יהיה קשוב לבני משפחתו ויחשוב מה מתאים לכולם, הוא בדרך כלל גם לא יעשה מעשים שמעבר לדרגתו. הסביבה תקרקע אותו.

אני מכיר משפחות שאב המשפחה שר זמירות שבת וכל בני המשפחה מרוחקים מזה, הוא לא חושב על שירים שילדיו גם ייהנו מהם. כדאי לכל אב משפחה לחשוב על שירים שגם בני משפחתו יאהבו. אם הוא מחליט ללמוד משהו בסעודת שבת, שיחשוב לא רק על עצמו, אלא על לימוד שיכול להיות משותף לכולם, שמתאים לרמה של בני משפחתו ושגם מתאים לאווירה. זה יכול להיות הלכה אחת שנאמרת כל פעם על ידי ילד אחר, זה יכול להיות סוג של משחק שיש בו ידע הלכתי או כל ידע תורני אחר. וזה יכול להיות שיחות עומק על נושאים מגוונים. הכל תלוי ברמת המשתתפים, העיקר שההתרוממות תהיה מותאמת לכולם, ולא משהו שיישאר רק נחלתו הפרטית.

שתהיה לך שבת מרוממת ומבורכת

שלמה

לשאלות בנושאים הנידונים בטור, כמו ייעודו של בן תורה עובד וסדר יומו, הקפדה על הלכה במשרד, ואתגרים בחיי המעשה, מוזמנים לכתוב לרב שליט"א בכתובת:

SHLOMO.LIFSHTS@GMAIL.COM

תנו, רבנו

בפרשת השבוע, אנחנו פוגשים לראשונה את הפרשיות שהן מקור לסוגיות הגמרא הנלמדות בשנות הילדות והבחורות. סדרי נשים ונזיקין, הם עיקר לימוד הגמרא בשנים אלו, ובפרשת משפטים, אנו קוראים גם את פסוקי עבד עברי ויעוד אמה עבריייה, דיני ארבעת אבות הנזיקין וארבעת השומרים, תשלומי חובל ומודה במקצת.

יש קטם מיוחד לסוגיות האלו, למי שנהנה מלימוד גמרא בשנות הילדות. זה כנראה עניין של איכות המלמד בידי הופקדו נשמות תלמידיו, ועליו הוטלה המשימה להאזיב עליהם את דברי הגמרא. אבל לדורנו העצוב, נודה נא על האמת, לא כולנו אהבנו את לימוד הגמרא, ויש בינינו אנשים הסובבים בעולם כשהזיכרון שלהם מפסוקי פרשת משפטים, הוא לא של סיעור מוחות, או דיון עשיר של סברות לכאן ולכאן, אלא שעמום חזק, וציפייה שכל זה יגמר ונעבור לשיעור נביא.

אחד החידושים המרכזיים של תנועת 'חלקי בקהילתי' הוא ההכרות המחודשת עם עולם לימוד הגמרא. מייסד התנועה, מורנו הרב ברוך צבי גרינבוים שליט"א נושא את דגל הנחלת לימוד הגמרא לצעירים, זה עשרות בשנים. גם בתנועת הקהילות שלנו, הוא פועל לייסד שיעורים וסדרי לימוד גמרא, בכדי להטעים מחדש את טוב טעמה של הגמרא, למי שהחמיץ אותה בשנות ילדותו ובחורותו.

בכל קהילות 'חלקי' מתקיימים סדרי לימוד גמרא, בהם ניתן דגש על הנעימות והמתיקות של הלימוד, ואם חשקה נפשכם להתענג על ה' ועל תורתו, אתם מוזמנים להצטרף.

קריאה נעימה
המערכת

חלקי בקהילתי
בית חינוך - תנועה רבנית שישמח אותם - לראשית כל ילדינו

קול קורא

אם ידוע לך על עיר או שכונה בה מתגוררים חרדים עובדים, שעדיין אין להם שייכות קהילתית, אם יש לך רעיון ליזם חברתי המתגורר במקום, שיכול לקדם איתנו פתיחת קהילה של 'חלקי'

אנא פנה אל מוקד הקהילות שלנו ואנו ניצור איתו קשר.

'חלקי' - כי לכולם מגיע חלק...

מוקד הקהילות: 02-6260115

שוואה שלנו

בסופהשבוע, כך אומרים החזאים יירד על הרי ישראל שלג, ובתקשורת ידברו על 'חג השלג'. אני רגיש למילים ועוד יותר לתהליכים חברתיים, לכן אני שונא את הביטוי הזה. לחבר את המונח הנשגב 'חג' ל'שלג' יכול רק מי שמעולם לא חווה חג קדוש מימיו. או למצער, מי שרוצה לרוקן את המונח חג מהשמעות הקדושה שלו, לחלל אותו.

בשבוע שעבר רעשה הארץ סביב שאלה בלשנית - היסטורית לכאורה, שלאמיתו של דבר היא שאלה אמנותית - ערכית עמוקה: האם אפשר להגיד שהחטופים חזרו "כמו ניצולי שואה"? המצטרפת לחברותיה: האם בשבעה באוקטובר חווינו "שואה"? האם ניתן להגיד על מחבלי החמס "נאצים"? וכו'.

יש תשובה ברובד העובדתי - היסטורית, ותשובה ברובד האמוני-ערכי. אסון השביעי באוקטובר הוא לא שואה, חד וחלק. למעשה הוא יותר כמו פוגרום קטן בהיסטוריה שלנו. מאידך, אנשים שעברו הרעבה יכולים להיות כמו ניצולי שואה. גם אין סיבה לחשוב שהאכזריות הערבית נופלת מהאכזריות הנאצית, גוי זה גוי, ובעינינו ראינו. אבל זה לא הסיפור הגדול.

חורבן יהדות אירופה הוא ללא ספק אירוע ההשמדה הגדול ביותר, האכזרי והשיטתי ביותר, שחווינו כעם, מאז ומעולם. חורבנות בית המקדש נבעו כתגובה למרד יהודי, לא משנאה צרופה. וככל הנראה היקפי ההשמדה היו קטנים יותר. אנחנו לא מדברים על האירוע אלא על המונח

"שואה" שהוא אחד הדברים המקודשים בתרבות הישראלית, ולא סתם. בדיוק מהסיבה או מהסיבות הללו רבים מגדולי ישראל לא אהבו את המונח "שואה", אנסה לבאר בקצרה ממש.

הרב הוטנר כותב, "האם המונח שואה מקובל עלינו? כלל וכלל לא, המונח שואה מתאר אירוע לא מוסבר, פתאומי, שמגיע משום מקום, אנחנו רואים את השואה כחלק מרצף אנטישמי בן 2000 שנה".

כלומר, לאחר 2000 שנות אנטישמיות, יהודים שינו כיוון. אם שונאים אותנו בגלל שאנחנו שונים, נהיה דומים. אם הבעיה היא שאנחנו חשובים ומסוגרים, נהיה משכילים יצרניים ופרודוקטיביים. נעריך את המדע, את הקדמה וההשכלה. ככל העמים בית ישראל. רק שאז, פורצת בגרמניה השואה, משבשת את התיאוריה, ומנפצת את הרעיון. את מסעות הצלב ושנאת היהודים האירופאית הצלחנו למסגר כ"חשכת ימי הביניים" היום אנחנו כבר מזמן לא שם, אבל גם את השואה חייבים למסגר. זו לא אירופה, זה גם לא אנחנו, זו פשוט - שואה.

ב-1936 התכנסה ועדת פיל לדון בסכסוך הישראלי ערבי בישראל. בן גוריון ביסס את הקשר לארץ על התנ"ך כ"קוואן הבעלות שלנו" וטען כי "לא המנדט הוא התנ"ך שלנו אלא התנ"ך הוא המנדט שלנו". למעשה הטיעון הזה חלש מאוד, כי אם מי מהוועדה היה שואל את בן גוריון מה יחסו הכללי לתנ"ך כמסמך מחייב, היינו בבעיה גדולה... לימים

אם השואה היא ההצדקה להימצאותנו כאן, האם ייתכנו עוד שואות

במגילת העצמאות נתוספו עוד טיעונים, כמו הזכות הטבעית להגדרה עצמית, התרומה של חיילים יהודים במלחה"ע השנייה, וכמובן הצהרת בלפור והחלטת עצרת האו"ם. אחד הטיעונים המרכזיים לקבלת הארץ והקמת המדינה היא השואה אותה חווה העם היהודי, ונתפסת בהגות הציונית המאוחרת כסיבה העיקרית לזכות על הארץ. בעולם בו ברית בין הבתרים היא אירוע עלום, בלתי ידוע, בטח לא מכונן, השואה חייבת לתפוס נפח מרכזי יותר בתור הסיבה להימצאותנו כאן.

השימוש במונח 'שואה' על אירועים אחרים מאיים על כל קיומנו כאן, כי אם שואה היא לא אירוע חד פעמי, אם גם עמים אחרים עשויים לעבור "שואה", אז אולי האירוע כבר לא יכול להצדיק את המציאות שלנו פה, וזה מסוכן מאוד.

ישראל נגאלו, כך מגלים לנו חז"ל בזכות שלא שינו את לשונם. יכול להיות שהמאבק הוא לא על ז'רגון עברי קדום במצריים או אקצנט יידישאי בישראל. אלא על המהות, על התוכן, על איך שהמילים והשפה מעצבות את הזהות והתודעה ואת מי ומה שאנחנו. על הרגישות לשפה וללשון שמעצבת ותמיד עיצבה את חיינו.

הקושי והמורכבות הן בעצם הזמנה לגדילה והתפתחות.

עולה חיך על פניה. היא הבינה שאולי הקושי של משפחתה הוא לא מכשול, אלא הזדמנות לצמיחה שלהם.

כשאתה חווה קושי או חוסר נוחות, דע שזה סימן לכך שאתה נמצא בתהליך גדילה. במקום לפחד מהתחושה הזו, אפשר לראות בה הזמנה לשינוי והתפתחות. כל מה שנשאר לך לעשות זה לעבור את השלב הזה באומץ ולבנות לעצמך שריון חדש, טוב יותר וחזק יותר.

במהלך חייהם. הלוכסטר הוא יצור ימי עם גוף רך המוגן בשריון קשיח. כשהלוכסטר גדל, השריון שלו לא גדל איתו, אז איך הוא מצליח לגדול. מסתבר שכאשר הוא מרגיש שהשריון נהיה צר ולוחץ, הוא משיל אותו מעליו, ונשאר חשוף ופגיע עד שהוא מגדל שריון חדש, שמתאים לממדיו.

הרב דימה את המהלך הזה, לחיים שלנו. בכל פעם שאנחנו גדלים ומתפתחים, אנחנו עוברים תקופה של אי נוחות, שבה ה"שריון" הישן שלנו כבר לא מתאים. אבל דווקא אז, בזמן שבו אנחנו מרגישים חשופים, אנחנו יוצרים משהו חדש שמתאים למי שאנחנו הופכים להיות. כשסיפרתי לה את זה, ראיתי איך לאט לאט

עושה שכל

הרב אברהם משכיל לאיתן | מאמן ומרצה להתפתחות אישית

לגדול זה קשה

קרובת משפחה שלי, אישה חכמה ורבת ניסיון, שיתפה אותי בהתלבטות שהפתיעה אותי. היא לא רצתה שילדיה יחגגו לה את חתונת הזהב. כשהתעניינתי בסיבה, היא אמרה בשקט: "אני יודעת שנתה לילדי כל הנושא של התארגנות, ואני חוששת שאם המשפחה שלי תנסה לארגן את זה, הם ייכשלו. לא הייתי רוצה שהם יתמודדו עם אכזבה."

זה גרם לי לחשוב על הדרך בה אנחנו תופסים קושי וכישלון. סיפורתי לה משהו שקראתי לא מזמן - על לובסטרים. האדמו"ר הרב אברהם טווערסקי זצ"ל שהיה גם פסיכיאטר ודמות מעוררת השראה, תאר פעם את הדרך בה גדלים הלוכסטרם ומתפתחים

כה תאמר לבית יעקב קהילות הנשים של 'חלקי'

השבוע אנחנו מפנים את הזרקור אל תחום פעילות ייחודי, הראוי לעסוק בו בהרחבה: 'נשות חלקי' ומשוחחים עם הרכזת המסורה גברת מירי טביוביץ שתחי' הטורחת ועמלה לייסד בכל רחבי הארץ, קהילות נשים. תוך יצירת ערבי גיבוש ופעילות חברתית, תורנית.

השם, המשלכות בין עולם המעשה לשאיפות רוחניות גבוהות, ומבקשות מקום ממנו יוכלו לצמוח ולהתעצם. הקהילה היא לא רק מקום מפגש - אלא עוגן של ממש. מרחב תמיכה, שיתוף וצמיחה הדדית. מעגלי התמיכה וההשפעה מעצים הן את הנשים עצמן והן את בעליהן ומשפחתן.

מרגש לראות את הכוח שלהן, את ההתלהבות והמסירות לערכי התורה ולימודה. גברים יוצאים בערכים ללמוד תורה, והנשים מאחוריהם תומכות, מעודדות ומבינות את המשמעות הגדולה והזכות. גם הן, במפגשים שלהן, זוכות לתחושת הכרת הטוב, להתחזקות רוחנית, חברתית וקהילתית בערב מהנה ומרענן עם אוכל טוב ואווירה חמה.

החיבורים האלו יוצרים את הלב הפועם של הקהילה. לב פועם של חיבור ושייכות. הם מאפשרים לכל אחד ואחת להיות חלק ממשוה גדול יותר, להשפיע ולהיות מושפעת, להרגיש שייכות ולדעת שהמסע הרוחני שלה ושל משפחתה מלווה בתמיכה של קהילה חיה ומשפחה חמה ומחבקת.

אנחנו מבקשים להודות לגב' מירי טביוביץ על פועלה הרב, ולאחל לה ולכלל נשות חלקי בקהילתי, שפע ברכה והצלחה במעשה ידיכן, ונחת מכל יוצאי חלציכן.

לפספס את השיעור השבועי... את עוברת מקהילה לקהילה, ופועלת

מול קהלים שונים. מהי הדרך הנכונה להגיע אל ציבור הנשים?

העבודה עם קהילות דומות אך שונות, מאפשרת לנו ללמוד כל הזמן כיצד לדייק את המענים והצרכים כשכלל קהילה יש מאפיינים ייחודיים לה. יש קהילות הממוקמות באזורים מרוחקים יותר, וקהילות בהן טווח הגילאים רחב. יש כאלו שבהן הנשים והמשפחות מכירות יותר ויש פחות. לכל קהילה יש את הציבון שלה, כמו בית כנסת או/ו דמות רבנית שמובילה אותה, רמת הקשר בין הנשים והמשפחות ועוד.

המטרה שלנו היא לא רק לבסס את הקהילות המקומיות, אלא גם לייצר חיבורים בין קהילות שונות. בעיר בה יש מס' קהילות באזורים שונים, אנו שואפים לייצר מפגשים משותפים והרצאות מעצימות בשלל תחומים.

גב' טביוביץ נעצרת, ומבקשת להדגיש: אני זוכה לפגוש בכל מקום בארץ קהילות מדהימות, כשבראשן עומדים יזמים מיוחדים, המשקיעים ממרצם וכישוריהם להגדיל תורה ולהאדירה.

בעבודת צוות משותפת, תוך רצון ואכפתיות, מוקמות ומתבססות עוד ועוד קהילות נשים כאשר בראש כל אחת מהן, עומדת רכזת קהילה מסורה במיוחד שהתגייסה לקחת על עצמה את עול הקבוצה.

תארי לנו קצת את הקהילות שלנו. נשות חלקי הן נשות חיל, נשים עובדות

קהילה היא הרבה יותר מאוסף אנשים, פותחת הגב' טביוביץ ומספרת. היא מקום של שייכות, תמיכה וצמיחה. מנסינו אני רואה איך באופן טבעי, כשקבוצת נשים נפגשת, מתקיימת דינמיקה חברתית מחברת ומלכדת, בטח כשהן נפגשות בתוך מסגרת של קהילה. המפגשים המרגשים האלו מייצרים משהו חדש, המעניק ערך מוסף לקהילה כולה. חיבורים עמוקים נוצרים, ותחושת ההשתייכות מתעצמת.

זה בדיוק לב הפעילות שלנו - הקמת קהילות נשים משלנו ברחבי הארץ, (מצפת ועד נתיבות) במטרה לתת מקום לכל אישה להיות חלק ממשוה גדול יותר, ולכל זוג ומשפחה להרגיש שייכות ותחושה של בית. הקהילות האלו, הן חלק חשוב מאד בפאזל המיוחד שלנו.

תוכלי לתת לנו דוגמה מהדרך בה הדברים מתרחשים, אנחנו שואלים.

כן, עונה מירי: אני שמה לב לתופעה מעניינת שחוזרת על עצמה, כאשר קבוצה של נשות חלקי מתכנסת לראשונה, גם אם הן כבר מכירות זו את זו, הן תמיד מגלות עד כמה ההיכרות במסגרת 'רשמית קהילתית' נעימה ומפירה. בכל מקום שנפתחת קהילת נשים חדשה ומתקיימים מפגשים קבועים, הנשים מדוחות שהמפגשים מעניקים להן קשרים משמעותיים יותר, תחושת משפחתיות ושייכות אמיתית. השיתוף, ההקשבה והחיבור לא רק מחזקים את הקשרים הבין-אישיים אלא גם משפיעים לטובה על כל חוויית החיים בתוך הקהילה, לצד ההבנה בדבר חשיבות שיעור התורה של בן הזוג. (נוכחתי לראות לא מעט נשים שבעקבות המפגשים החלו לדרבן את בני הזוג לא

עושה לי רב

מה המקום המדויק שצריך להיות לרבנים בחיים שלי?

לפעמים מרגיש לי שעצם השאלה את הרב, זו בריחה של חוסר מחשבה והחלטה מול עצמי מה נכון לעשות.

השאלה שלי היא, האם זה חוסר באמונת חכמים, או שזה נכון לשאול רב על כל צעד הכי קטן, בלי לנסות לחשוב לבד מה הדבר הנכון כי הרי הוא מבין יותר.

אני כמוכח לא מדברת על הלכה - שלזה צריך תשובה של רב, אני מתכוונת לשאלות כלליות שהן מעבר להתייעצות, אלא מנסות לקבל תשובה חד משמעית.

לא הצלחתי להבין איפה המקום הנכון לשאול ולקבל תשובה חד משמעית ומתי לחשוב ולהסיק לבד את התשובה.

שלום וברכה

הייתי מחלק את זה לכמה חלקים:

1. הוראות ציבוריות שרבנים מורים. עם ישראל מתנהל בקבוצה, וקבוצה חייבת

הנהגה. כאשר רבנים מורים הוראות ציבוריות מיוזמתם, שורת הדין וההיגיון מחייבת את כל מי ששייך לקבוצה, לנהוג על פי הוראתם.

2. שאלות הלכתיות

כמוכח שבתור אנשי המקצוע בהלכה, המחויבות שלנו כלפי הקב"ה - היא לשמוע להוראה ההלכתית של החכמים.

3. תפילות

הגמרא מלמדת אותנו שכאשר אדם צריך משהו, זה נכון לבקש מהחכם שיתפלל עבורו. לכן בזמני קושי, הולכים לבקש ברכות מתלמידי חכמים גדולי תורה.

4. תחומי מימשק עם הלכה

פעמים רבות ישנן סוגיות הנוגעות בהלכה, אבל האדם הפשוט אינו מודע לכך, מחמת חוסר הידיעה הרחבה שלו בתחומי ההלכה. הרי ברור שכלל שידועים יותר, מזהים יותר דברים הנוגעים בהלכה. ולכן כאשר ישנם דברים שיתכן שיהיה להם מימשק כזה, ראוי להציג בפני רב את פרטי הספק במלואם, ולשאול אותו האם באמת יש בסוגיא היבטים

חתי אני צריכה לשאול רב, ומתי להפעיל את השכל שלי?

הלכתיים.

במידה וכן, זה חוזר לסעיף מספר 2. במידה ולא, אז לא...

5. עצה

כאשר אדם מיוזמתו ניגש אל הרב לקבל עצה בתחומי החיים שאינם קשורים בהלכה, זה בדרך כלל מגיע מתוך רצון לקבל דעה חכמה - חיצונית. אך זה לא בא במקום הכרעה אישית, אלא כעזרה להכרעה כזו.

מקווה שנתתי כיוון

מעוניינת לשלוח שאלה לרב, כתבי

למילי hazchutleyahadut@gmail.com

לרישום קבלת כל תכני הזכות ליהדות הרשמי כאן:

<https://lp.smoove.io/ozk7?cs=chelki>

מנדי פורום

לילדי חלקי

חידות לכל המשפחה לשולחן שבת

לע"ר שמואל בן ר' זב ודבורה בת אברהם שמואל הכהן

חזור ישמור

- א אם נעבוד את ה' הוא יברך את...?
- ב כיצד נקרא התשלום שהיה מקובל בימי קדם לתת לאבי הכלה?
- ג מה יימשך מים סוף עד ים פלשתים?
- ד כך קורא הפסוק ל"תרומה" כשהוא מזהיר אותנו לא לארח בנתינתה?
- ה באיזה ציווי אומר הפסוק שיש להחזיר אבידה?
- ו ה' מבטיח שיכניס את העמים שנגדנו ל"שוק". באיזו מילה הוא משתמש?
- ז חצי מדם הזבחים משה הניח ב"אגנות". מה הוא עשה עם החצי השני?
- ח אם אדם גנב ומכר שור, כמה עליו לשלם?
- ט כיצד נקראת בהמה שמתה בשדה (וכמוכח אסור לאוכלה)?
- י מילה נרדפת ל"קריבו"?
- כ כמה צריך לשלם גנב שנתפס?
- ל אם נעבוד את ה' הוא יברך את...?
- מ כיצד נקרא התשלום שהיה מקובל בימי קדם לתת לאבי הכלה?
- נ כיצד קורא הפסוק לשור מועד?
- ס מה דינו של שור שנגח והרג אדם?
- ע מה אנו מצווים לעשות כשרואים את חמורו של שונאנו מתקשה לסחוב את המשא?
- פ מילה משמעותה האמיתית היא "דיינים" (גם על פי רש"י, וגם כשהיא מופיעה בפרשת האזינו משמעותה "שופטים") - והיום היא מוכרת יותר מעולם הפשע?
- צ באיזה חרק ישתמש ה' כדי להילחם בשונאינו?
- ק כיצד נקראת תבואה שעומדת לפני קצירה?
- ר מה עושה חמור כשיש לו משא מאוד כבד?
- ש מילה נרדפת ל"מקל" (בעזרתו אדם יכול להכות את עבדו)?
- ת השור או החמור שהלך לאיבוד, מה מצבו כעת?

פ' ל'א	ג' ז'א	ז'א' ז'א	ט' ז'א' ז'א	ז'א' ז'א
ט' ז'א' ז'א	ז'א' ז'א	ז'א' ז'א	ז'א' ז'א	ז'א' ז'א
ז'א' ז'א	ז'א' ז'א	ז'א' ז'א	ז'א' ז'א	ז'א' ז'א
ז'א' ז'א	ז'א' ז'א	ז'א' ז'א	ז'א' ז'א	ז'א' ז'א

קהילת הברית

מה בכלל אנחנו בטוחים שאנחנו כל כך צודקים? הם שואלים. מי קבע שרק אנחנו האמת של העולם? ומי אמר שהנוצרים לא צודקים, אולי המוסלמים? שאלה ועוד שאלה, הם מסדרים מולי בשורה ארוכה. בחורים צעירים, סקרנים. פותחים את היסודות, מבקשים להבין הכל מבראשית. על הנצרות והאיסלאם, נדבר ביום אחר - אני אומר להם, קודם כל הייתי רוצה לספר לכם על הברית.

בקצה פרשת משפטים, מוקדש פרק כ"ד של חומש שמות, לכריתת הברית הייחודית של עם ישראל עם ה'. זו הברית שתופיע בהמשך שוב ושוב - הברית שנכרתה בחורב. אין כאן קולות וברקים, אין ענן וערפל, רק משה רבינו השולח את בכורות ישראל להעלות עולות ושלמים, קורא באזני העם מספר הברית, וזורק עליהם מהדם.

"ה' אֶלְקֵינוּ כָּרַת עִמּוֹנוּ כְּרִית בְּחֻרְבָּנוּ..." יאמר משה רבינו אחרי כמעט ארבעים שנה, לכל ישראל, בפרשת ואתחנן, וידגיש באזניהם: "לֹא אֶת אֲבֹתֵינוּ כָּרַת ה' אֶת הַכְּרִית הַזֹּאת, כִּי אֶתְנוּ אֶנְחֵנוּ...". תיאור שהוא נקודת הזינוק של מירוץ הפלידה הנמשך עד היום, במהלכו

מעבירים אבות לבנים את לפיד האמונה, מכוח הברית אותה כרת הבורא, איתנו - ...אֶנְחֵנוּ אֵלֶּה פֶּה הַיּוֹם פִּלְנֵנוּ חַיִּים!"

אצלינו לא מספרים סיפורים. מישוהו ששמע ממישהו, ששכנע אותו מאוד. אנחנו בנויים על עדי ראייה ושמיעה שהיו שם כדי לספר. הם קיבלו את ספר התורה הזה ממושה רבינו, וגם ענו לו בקול אחד: "כל הדברים אשר דיבר ה' - נעשה". אף אחד לא היה לוקח את מערכת החיובים המסועפת הזו, אם הוא לא היה נוכח באירוע ורואה בעיניו את האמת המוחלטת. נכנסנו לברית הזו, בדעה צלולה. ידענו עם מי אנחנו כורתים אותה, והבנו שזו העסקה הטובה ביותר.

הברית - מלמד אותנו הרב יוסף דב הלוי סולובייצ'ק זצ"ל, הנהוג להשתמש רבות במונח 'קהילת הברית' בהתייחס לעמנו, עם ה' אשר התכלית המאחדת אותו היא קיום הברית - הנכרתת בעת ובעונה אחת מול כל הדורות: "ביהדות, מסמלת הברית את רעיון החברות והאחדות ההיסטוריות, את הקהילה המטפיסית המורכבת מכני דתנו מכל הזמנים. מי שהם בין החיים, מי שכבר הלכו לעולמם, ומי שטרם נולדו. זו... אחוות

אנחנו שייכים לסדרי גודל עצומים, רק צריך להרים את הראש ולראות

הדורות, בני העבר ההווה והעתיד. הזיקה שבין האדם הבודד לבין קהילה המשתרעת מעבר לגבולות קיומו בן החלופי". (זמן חירותנו, ערב מהולל - ליל הסדר)

אנחנו לכודים בתוך צינוק תודעתי. האירועים המטורפים שמתרחשים בקצב, עדכוני החדשות וההתראות לנייד, הטרדות והלחצים שאופפים אותנו, כולם יחד נאבקים בנו, שלא נרים את הראש מעל למים, שלא נעז לפקוח עיניים ולהתבונן לכל האורך, הרוחב, ובעיקר הגובה של המציאות שלנו. אנחנו בני ברית אברהם, ה' אלוקינו כרת עמנו ברית בחורב, הסיפור שלנו הוא כל כך גדול ועצום, שזה פשוט בזבוז להסתכל עליו דרך המסך המלבני של הטלפון הנייד.

udbeny@gmail.com

חלקי בארץ החיים

ברוך יערי

וישלה את נערי בני ישראל...

"על דרך הפשט, נערי בני ישראל הם בחורי ישראל שלא טעמו טעם חטא, שלא נגשו אל אשה מעולם, כי הם הנבחרים בעם והקדושים בהם..." (רמב"ן)

שיבת אור ישראל, פתח תקווה

מו"ל: חלקי בקהילתי
זימות קהילתית תורנית.
מייסד: הרב"ג ברוך צבי גרינבוים

עורך: אהוד בן יהודה
כותבים קבועים:

הרב אפרים קרלינסקי, הרב ברוך לב, הרב דב בליון, הרב שלמה ליפשיץ הרב משה שמעון אופן, הרב זאב קצנלבון, ברוך יערי

עיצוב גרפי: גימיק פרסום, עיצוב גרפי: אפרת 050-6604987

חלקי בקהילתי

בית תורה - הכניסה למגזר שיכון בנימין - להיטל על גילי המדנה

חלקי בקהילתי:
רחוב קהתי 14 ירושלים

מרכז מידע ארצי:

02-6260115

chelki.co.il

helkioffice@gmail.com

חרדי עובד ומרגיש לבד?
'חלקי בקהילתי' - תרגיש בבית

'חלקי בקהילתי' 02-6260115

סברא של סייבר

עולם הסייבר חי ותוסס מתמיד, מידי פעם עולה בתקשורת ידיעה על חברה עסקית או משרד ממשלתי שנפגעו מפעילות סייבר. הפעם ראשונה בה עלתה לכותרות התקפת סייבר, הייתה בשנת 2010 עם פירסום תקיפת הכור האירני בתולעת שנודעה בכינויה סטוקסנט (Stuxnet). זה לא היה סתם וכינויה - זו הייתה יצירת מופת של הנדסה, שנבנתה במיוחד כדי לחבל במתקני העשרת אורניום באיראן. הייחוד שלה היה ביכולת לזהות בדיוק את הצנטריפוגות המשמשות להעשרת אורניום, ואז לשבש את פעולתן בצורה כל כך עדינה, שהמהנדסים האיראנים חשבו שמדובר בתקלה טכנית רגילה.

הסטוקסנט פעל כמו פצצה חכמה - אם לא מצא את המטרה המדויקת שלו, הוא פשוט "נרדם" ולא עשה כלום. כשהוא כן מצא את המטרה, הוא שינה את מהירות הסיבוב של הצנטריפוגות בצורה שגרמה להן להרס עצמי, תוך כדי שהוא משרד למחשבי הבקרה שהכל תקין.

המעניין ביותר הוא שהוא הצליח לעבור בין מחשבים שכלל לא היו מחוברים לאינטרנט - הוא "קפץ" דרך התקני USB והתפשט במערכות סגורות. השפעתו הייתה דרמטית - הוא הצליח להשבית כ-1,000 צנטריפוגות באיראן. אבל מעבר לנזק הפיזי, Stuxnet שינה את כל תפיסת האבטחה בעולם - הוא הראה שאפילו מערכות שמנותקות לחלוטין מהאינטרנט אינן חסינות.

זה היה נשק הסייבר הראשון שגרם נזק פיזי ממשי למתקן תעשייתי, ופתח עידן חדש של לוחמת סייבר. עד היום, למרות שיש השערות רבות, אף מדינה לא לקחה רשמית אחריות על פיתוחו.

תולעת מחשבים היא תוכנה המסוגלת להתפשט ברשתות מחשבים. כאשר אפשר להפעיל אותה על מחשב במקום אחד בעולם והיא על ידי טכניקות מסוימות מחפשת על גבי הרשת מקומות אליהם היא יכולה לגשת.

כאשר היא מגיעה למקום ומתמלאים כל מיני פרמטרים, היא מתחילה לפעול על מנת להזיק במקום היעד.

נראה לדון במשפטי התורה. האם בכלל אפשר לחייב את המוזיק בנזק כזה שהגיע והשתלשל לאחר זמן מרובה ולאחר שעבר בין מאות אלפי מחשבים ברחבי העולם עד שהגיע ליעדו והתחיל את פעולת ההזיק.

ידועים דברי הגמרא דקיימא לן כרבי מאיר דדאין דינא דגרמי, אך בהזיק שהגיע על ידי גרמא הדין הוא שפטור מדיני אדם וחייב דיני שמיים

וכבר נשתברו קולמוסים בדברי רבותינו הראשונים להבין את החילוק בין דין 'גרמא' לדין 'גרמי'; יש מרבתינו שחילקו שאם חל הנזק מיד - אז הוא גרמי, ואם הנזק חל לאחר זמן - הוא גרמא. יש מרבתינו שכתבו שאם ברי הזיקא (שודאי יבוא הזיק) הוא גרמי ואם לא הוא גרמא. יש מרבתינו שכתבו שבכדי לחייבו צריך לעשות המעשה בגוף הדבר של חבירו, אבל אם עשה מעשה בדבר אחר והתגלגל ההזיק לחברו פטור. יש מרבתינו דסבירא להו שצריך שיהיה הדבר הנזק חסר על מנת לחייבו.

כתב הנימוקי יוסף (והביאו הרמ"א סי' שפ"ו סע' א) שכל החילוק בין גרמי לגרמא, הוא דווקא באדם המוזיק אבל בממון המוזיק, לא חייבה התורה על הכשר נזקי בהמה דכתיב "כי יכרה איש בור" איש בור - ולא שור בור.

איך מוגדרת פריצת סייבר, במשפטי התורה - טור לפרשת משפטים

הוא הדין לשאר נזיקין, שבממון המוזיק לא מחלקים בין גרמא לגרמי, ובכולם נחשב גרמא ועל כן יהיה פטור. ואילו הרמב"ן אינו מחלק בין ממון המוזיק לאדם המוזיק, ובכולם קיימת החלוקה בין דינא דגרמא לדינא דגרמי הש"ך תולה מחלוקת זו, ביסוד דין חיוב גרמי. שלדעת הרמב"ן חיובו הוא מדאורייתא, וממילא אין חילוק אם המוזיק הוא אדם או ממונו שהזיק, סוף סוף חיבתו תורה בהזיק על נזק כזה. ולעומתו, הנימו"ו ושאר ראשונים ס"ל דחיוב גרמי עיקרו לא מהתורה אלא קנס דרבנן הוא. ואם כן, במקום דשכיח חייבו חכמים לשלם על נזק זה, ובמקום שלא שכיח לא גזרו ביה רבנן.

וכן פסק הש"ך העיקר להלכה שכל מקום שהזיקו מצוי לא מחלקינן בחילוקים שחילקו רבותינו הראשונים, בין אם הוא הזיק בידיים בין אם לאו, בין אם נזקו מיד או לאחר זמן, בין הזיק אדם ובין הזיקה בהמה, כיוון שהזיקו מצוי בכלהו קנסוהו חכמים.

נראה למעשה שבימינו ניזקי הסייבר הם הנזקים השכיחים ביותר, לדוגמא, על פי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ישנם בין 30-35 תאונות דרכים בישראל מידי יום, לעומת ניסיונות פריצה מסוגים שונים, שם מדובר על מאות אלפים בכל יום, והערכה היא שכחצי אחוז מהמתקפות מצליחות. על פי חשבון זה נמצא שנוקי הסייבר שכיחים פי כמה וכמה מכל שאר הנזקים המתרחשים בכל יום ויום. ואף אם נזקים אלו על פי דין התורה אינם מתיישבים בדיוק כממון המוזיק או כאדם המוזיק מכל מקום נראה שמכל מקום יש לחייב עליהם דיני אדם.

אבות ובנים
בשבילך, בשבילם, בשביל הקהילה
לפרטים: ר' יעקב שאפנס 054-4598907